

Les aventures d'Oliver Twist, de Charles Dickens
Anglaterra, Anglaterra, per Julian Barnes, Proa. Barcelona, 1999

CREDITS D'ESTIU: NOVEL·LA ANGLESA

Senyors, en la classe d'avui donarem un cop d'ull a la novel·la anglesa. I en comptes d'atabalar-los amb llistes de noms i obres, que d'altra banda no els serà tampoc de cap utilitat, em centraré en un parell de títols al cap i a la punta del procés narratiu dels dos darrers segles. Amb l'esperança, és clar, que la sessió els sigui útil i, si me'n surto de posar-hi la passió que cal, potser s'animin a llegir-les. Si mai algú de vostès té pensat de dedicar-se a l'ofici noble i honest d'ensenyar literatura, tard o d'hora descobrirà que el secret de la pedagogia és la passió. Quan una novel·la o un poema ens ha agradat, només tenim una manera de fer-lo agradós als altres: comunicar-ho amb convenciment. Com si no hi hagués res més important que aquella lectura.

Les novel·les que he triat són *Oliver Twist*, del gran Dickens, i *Anglaterra, Anglaterra*, de Julian Barnes. ¿Que els puc dir de Dickens que ja no sàpiguen, o haurien de saber? Aquí tenen uns fulls amb la bibliografia bàsica i em limitaré als tòpics de manual. Quant a la novel·la, ja saben que *Oliver Twist* és un dels seus títols més ambiciosos, ple d'elements autobiogràfics i potser recordaran l'argument per alguna de les versions cinematogràfiques que se n'ha fet -sé prou bé que vostès són d'una generació més cinèfila que lectora. Així, doncs, estaran al cas que s'hi relaten les aventures d'un orfe immers en un món de lladres i malfactors, però amb final feliç, no s'espantin. Tot i això, no es fiïn dels films i llegeixin la novel·la. Jo hauria d'afegir que l'obra és un estudi de psicologia individual i social, que hi surten retratades (sovint d'una manera gens favorable), les institucions i estrats de la petita i mitjana burgesia anglesa del XIX, i que la novel·la, els la torno a recomanar, els sorprendrà per la seva vitalitat, alhora realista i fantàstica, pel seu vigor poètic i també per l'agudesesa en la descripció dels personatges. Però això són tòpics de manual! Anem al gra: per a mi les millors pàgines es troben en la descripció dels baixos fons de Londres i m'he permès de fotocopiar-los alguns paràgrafs que ara llegirem i comentarem.

(.....)

La novel·la de Julian Barnes és una altra història. Cent seixanta anys exactes separen *Oliver Twist*, que és de 1838, d'aquesta curiosa *Anglaterra, Anglaterra*,

publicada el 1998. En la història del món, un segle i mig no és gran cosa: una escopinada petita i para de comptar. Però aquests darrers cent seixanta anys el món els ha viscut a tota pastilla i s'ha obert un abisme que fa feredat entre el Londres miserable i cruel que relata Dickens i el joc de Julian Barnes que reconverteix tot allò que és anglès en la broma d'un enorme parc temàtic. Si Dickens, i en general tota la novel·la realista, il·lustra la gran transformació burgesa del XIX, Julian Barnes comença a satiritzar aquest moment crític que ens toca de viure on tot se'ns converteix en espectacle. Recordin que els nostres avis encara van poder viure l'aventura d'un món quasi salvatge quan sortien d'Europa, però els nostres pares ja ho van fer a terminis i en "tours" operadors. La pregunta és aquesta: als nostres fills no els quedarà cap altra alternativa que la de Port Aventura? Serà el futur un immens parc temàtic? Arribarà el dia en què només veurem el món per l'ull d'una càmera de televisió? ... Aprofitin per llegir ara que encara hi són a temps. Creguin-me. Si la literatura sempre s'ha avançat a la realitat, vol dir que en algun lloc d'aquí a la vora ja deuen tenir enllestits els plànols del parc temàtic més globalitzat i universal. I per avui prou, que ja s'ha acabat l'hora.

Arnau Cònsul